

KELTAINEN KIRJASTO

The book cover features a stylized illustration. A large, dark silhouette of a crow with its beak open is the central focus. In the background, there are faint, blue-toned trees and a red circular shape on the left. In the foreground, a person is sitting on the ground, wearing a blue t-shirt, dark pants, and white sneakers. They are holding a wooden baseball bat. The overall color palette is dominated by dark blues, greys, and reds, with a yellow border at the top and bottom.

HARUKI MURAKAMI

VIETERILINTU-
KRONIKKA

KELTAINEN KIRJASTO

HARUKI MURAKAMI

Vieterilintukronikka

Suomentanut

ANTTI VALKAMA

TAMMI
HELSINKI

FILI on tukenut teoksen suomentamista.

Japaninkielinen alkuteos

Nejimakidori kuronikuru (The Wind-Up Bird Chronicle)

ilmestyi kolmena osana 1994–1995.

Copyright © 1994, 1995 by Haruki Murakami

All rights reserved.

Originally published by Shinchosha Publishing Co.

Suomenkielinen laitos © Antti Valkama ja Tammi 2021

Tammi on osa Werner Söderström Osakeyhtiötä.

Painettu EU:ssa

ISBN 978-952-04-2491-6

Osa 1

Varasteleva harakka

Kesäkuusta heinäkuuhun 1984

LUKU I

Tiistain vieterilinnut, kuusi sormea ja neljä rintaa

Olin keittiössä spagettia keittämässä, kun puhelin soi. Viheltelin juuri Rossinin Varastelevan harakan alkusoittoa FM-radion lähtöksen tahtiin. Se on mitä mainiointa musiikkia spagetinkeittoon.

Puhelimen pirinän kuullessani ajattelin ensin jättää sen huomiotta. Spagetti oli miltei kypsää, ja Claudio Abbado johdatti paraikaa Lontoon sinfoniaorkesteria kohti musiikillista huippuhetkeä. Pienensin kuitenkin kaasuliekkiä, menin olohuoneeseen ja nostin luurin. Soittaja nimittäin saattaisi olla joku tuttavani, jolla oli tarjolla tietoa uusista työmahdollisuuksista.

”Haluan kymmenen minuuttia aikaasi”, naisääni sanoa töksäytti.

Uskon muistavani ihmisten äänet melko hyvin. Tätä en ollut kuullut aiemmin. ”Anteeksi, mutta kenelle teidän oli tarkoitus soittaa?” tiedustelin kohteliaasti.

”*Sinulle* minun oli tarkoitus soittaa. Kymmenen minuuttia riittää. Silloin voimme ymmärtää toisiamme”, nainen sanoi. Ääni oli matala ja pehmeä, vailla erityisiä tunnistettavia piirteitä.

”Ymmärtää toisiamme?”

”Toistemme tunteita.”

Kurkistin oviaukosta keittiöön. Spagettikattilasta nousi höyryä. Abbado jatkoi Varastelevan harakan johtamista.

”Olen pahoillani, mutta keitän juuri spagettia. Voisitteko soittaa myöhemmin uudelleen?”

”Spagettia?” Naisen ääni kuulosti epäuskoiselta. ”Keitätkö sinä spagettia puoli yhdeltätoista aamupäivällä?”

”Se, mitä mihinkin kellonaikaan syön, tuskin on teidän ongelmanne”, minä vastasin hiukan ärtyneenä.

”Totta tuokin”, nainen sanoi sävyttömällä äänellä. Ääni tuntui muuttuvan nopeasti, pienten tunteiden vaihtelun myötä. ”No, hyvä on. Soitan taas tuonnempana.”

”Hei, odota vähän”, minä pyysin. ”Mikäli tämä on puhelinmyyntiä, on turha soitella enää. Olen työttömänä eikä minulla ole varaa ostaa mitään turhuuksia.”

”Ei hätää, tiedän kyllä.”

”Tiedät mitä?”

”Että olet työtön. Tottahan minä sen verran tiedän. Mene nyt vain keittämään sitä rakasta spagettiasi.”

”Kuule, mitä sinä oikein...” Puhelu katkesi kesken lauseeni. Tuosta vain.

Tuijotin hetken kädessäni olevaa luuria hölmistyneenä. Sitteen muistin spagetin ja palasin keittiöön. Puhelun takia kypsystettä ei voinut sanoa aivan *al denteksi*, mutta ero ei ollut kohtalokas.

Ymmärtää toisiamme. Mietin niitä sanoja spagettia syödesäni. Kymmenessä minuutissa pitäisi siis oppia ymmärtämään toisen tunteita? En osannut edes aavistaa, mitä asiaa naisella oli. Kyseessä saattoi olla pelkkä pilailusoitto. Tai sitten jokin uusi myyntikikka. Kummin vain, minä en ollut kiinnostunut.

Mutta kun istuin olohuoneen sohvalla lukemassa kirjastosta lainaamaani romaania, välillä puhelinta vilkuillen, asia alkoi vähitellen kiusata minua. Mitä nainen tarkoitti toistemme ymmärtämisellä, joka onnistuisi kymmenessä minuutissa? Mitä siinä ajassa ehtisi ymmärtää? Hän oli tosiaan heti aluksi puhunut kymmenestä minuutista, ja kuulosti myös kovin varmalta

ajanmäärityksestään. Yhdeksän minuuttia olisi ehkä ollut liian vähän, yksitoista taas liian paljon. Aivan kuin spagetin kypsentyminen *al denteksi*.

Sellaisia pohtiessani lukeminen ei enää maistunut. Päätin ryhtyä silittämään paitoja. Minulla on tapana tehdä niin, kun hämmennyn. On ollut jo kauan. Silitysprosessini jakautuu kaikkiaan kahteentoista eri vaiheeseen, alkaen kauluksen ulkopuolelta ja päättyen vasempaan hihansuuhun. Silittän vaiheita laskien, järjestelmällisesti ja huolellisesti. Muuten työ ei suju.

Silitin kaikkiaan kolme paitaa, tarkistin niiden rypyttömyyden ja ripustin ne henkareihin. Kun olin sammuttanut silityksraudan ja pannut sen sekä silityslaudan takaisin komeroon, ajatus kulki taas jonkin verran kevyemmin.

Kun lähdin keittiöön hakemaan lasillista vettä, puhelin soi jälleen. Epäroin hetken, mutta päätin vastata. Jos siellä olisi se äskeinen nainen, voisin sanoa silitystyön olevan kesken ja lopettaa puhelun.

Soittaja oli kuitenkin Kumiko. Kellon viisarit näyttivät puolta kahtatoista. ”Miten sujuu?” hän kysyi.

”Hyvin sujuu”, minä vastasin.

”Mitä puuhaat?”

”Silitin juuri.”

”Mitä on sattunut?” Äänessä kuului hienoinen jännitys. Hän kyllä tiesi, että ryhdyn silittämään silloin, kun olen hämentynyt.

”Päätin vain silittää paitani. Ei sen kummempaa.” Istuuduin tuolille ja vaihdoin luurin vasemmasta kädestä oikeaan. ”Oliko sinulla jotain asiaa?”

”Osaatko laatia runoja?”

”Runoja?” minä toistin yllättyneenä. Runoja? Mistä kummasta oli kyse?

”Yksi tuttava on töissä kustantamossa, joka julkaisee nuorille tytöille suunnattua kirjallisuuslehteä. Sinne haetaan jotakuta

valitsemaan ja toimittamaan lehteen tulevia runoja. Lisäksi pitäisi kirjoittaa joka kuukausi alkusivulle yksi lyhyt runo. Palkkio on ihan hyvä työn helpouteen nähden. Tietenkin se on alkuun osa-aikaista, mutta jos hyvin käy, niin varsinaista toimitustyötäkin saattaa...”

”Helppouteenko?” minä kysyin. ”Odota nyt vähäsen. Minähän etsin töitä lakialalta. Mistä ihmeestä runojen toimittaminen tähän ilmestyi?”

”No kun olet kertonut, että kirjoittelit jotakin lukioaikoina.”

”Tein lehteä. Koulun lehteä. Kirjoitin siitä, mikä luokka voitti jalkapalloturnauksen, miten fysiikan opettaja kaatui portaissa ja joutui sairaalaan – sellaisia tyhjänpäiväisiä artikkeleita. En runoja. En minä osaa kirjoittaa runoja.”

”Kyse on lukiotyöille tarkoitetuista runoista. Ei ole tarvis laatia kirjallisuushistoriaan jääviä merkkiteoksia. Riittää, kun on jotenkin kelvollista. Tajuathan?”

”En takuulla saa aikaan edes ihan kelvollisia runoja. En ole ikinä kirjoittanut runoja enkä aio jatkossakaan kirjoittaa”, minä sanoin suoraan. Miten minä muka sellaiseen pystyisin?

”Jaa.” Vaimoni kuulosti pettyneeltä. ”Mutta eikö lakialalta ole vaikea löytää töitä?”

”Olen kysellyt laajalti. Luulisin, että lähiaikoina alkaa tulla vastauksiakin. Ja mikäli ei tärppää, sitä voin murehtia silloin.”

”Niinkö? No, ei siitä sitten enempää. Mikä päivä nyt muuten olikaan?”

”Tiistai”, minä ilmoitin hetken mietittyäni.

”Kävisitkö sitten pankissa maksamassa kaasulaskun ja vesilaskun?”

”Lähden kohta päivällisaineksia ostamaan. Käyn siinä samalla.”

”Mitä laitat päivälliseksi?”

”En ole päättänyt vielä. Mietin sitä kauppareissulla.”

”Kuule, tuli vain mieleen... Ehkä sinun ei edes tarvitse hakea töitä kiireellä?”

”Kuinka niin?” minä hämmästyin jälleen. Olivatko kaikki maailman naiset päättäneet juuri tänään soittaa minulle ja tarjota yllätyksiä? ”Työttömyysvakuutus ei jatku ikuisuuksiin. En kai minä voi aina vain lorvailla.”

”Mutta minun palkanihan nousi juuri. Sivutyötkin luistavat, ja meillä on jonkin verran säästöjä. Jos emme elä yllällisesti, pärjäämme kyllä. Vai etkö pidä siitä, että olet kotona ja hoidat kotityöt? Olisiko sellainen elämä sinusta ikävää?”

”En osaa sanoa”, vastasin rehellisesti.

”No, tuumaile asiaa kaikessa rauhassa”, vaimoni sanoi. ”Muu-ten, onko kissa tullut takaisin?”

Siitä muistin, etten ollut koko aamuna tullut ajatelleeksi kissaa. ”Ei, se ei ole palannut vielä.”

”Voisitko käydä etsimässä lähikortteleissa? Se on ollut poissa jo viikon.”

Vastasin jotain epämääräistä ja vaihdoin luurin taas vasemman käteen.

”Minä luulen, että se saattaisi oleilla *kujan* perällä olevan autiotalon pihalla. Sen pihan, jossa on lintupatsas. Muistan nähneeni kissamme siellä muutamia kertoja.”

”Kujan?” minä kysyin. ”Missä välissä sinä siellä olet käynyt? Et ole kertaakaan maininnut...”

”Anteeksi, lopetan nyt. Täytyy vähitellen jatkaa töitä. Muistathan kissan.”

Siihen puhelu päättyi. Minä jäin taas hetkeksi tuijottamaan luuria. Sitten laskin sen alas.

Mitä varten Kumiko on kujalla oleillut, minä ihmettelin. Sinne päästäkseen joutui kiipeämään betoniharkoista rakennetun aidan yli, eikä siellä tietääkseni ollut mitään vaivan arvoista.

Kävin keittiössä juomassa vettä ja menin sitten *engarwa*-verannalle. Tarkistin kissan ruokakupin, mutta siihen eilen illalla laittamani kuivakalat olivat kaikki yhä tallella. Kissa ei tosiaan ollut palannut. Jäin verannalle katselemaan pientä

pihaamme, jolle lankesi alkukesän auringon säteitä. Ei se tosin ollut sellainen piha, jonka katselu olisi omiaan tyynnyttämään sielua. Valoa se sai vain lyhyen aikaa päivästä, joten musta multa kiilteli kosteana. Istutuksia ei ollut kuin pari kolme vaatimatoman näköistä hortensiaa peränurkassa. Enkä edes erityisesti pitänyt hortensioista. Lähistön puista kuului lintujen säännönmukaista *griiii*-ääntä, aivan kuin ne virittäisivät vieteriä. Kutsuimme otuksia vieterilinnuiksi. Nimen keksi Kumiko. Oi-keaa nimeä emme tienneet, emme edes sitä, miltä ne näyttivät. Mutta joka tapauksessa vieterilinnut saapuivat joka päivä asuin-alueemme puihin ja virittivät meidän hiljaisen maailmamme vieteriä.

Huokaisin. Vai että kissaa etsimään. Olin aina pitänyt kissoista. Ja pidin myös tästä nimenomaisesta tapauksesta. Kissoilla oli kuitenkin oma elämäntyylinensä. Ne eivät missään nimessä olleet tyhmiä eläimiä. Jos kissa katoaa, se on halunnut lähteä jonnekin. Kun se väsy tarpeeksi ja tulee nälkäiseksi, se kyllä palaa. Mutta Kumikon takia menisin varmaankin etsimään. Eipä minulla muutakaan tekemistä ollut.

Huhtikuun alussa lopetin työt lakiasiantoimistossa, jossa olin ollut jo pitkään. Mitään tiettyä yksittäistä syytä minulla ei ollut. Työn sisältö ei ollut vastenmielistä. Ei se mitenkään mieltä ylentävää hommaakaan ollut, mutta palkka oli kohtuullinen ja ilmapiiri työpaikalla ystävällinen.

Minun roolini toimistossa oli, lyhyesti ilmaistuna, toimia erikoistuneena juoksupoikana. Ajattelen, että suoriuduin työstäni ihan hyvin. Tämä saattaa kuulostaa itsekehulta, mutta mielestäni olen varsin pätevä sellaisissa käytännöllisissä tehtävissä. Omaksun asioita nopeasti, toimin reippaasti, en valita ja ajattelen käytännönläheisesti. Siksi, kun ilmoitin lähteväni, vanhempi osakas – toimiston omisti kaksi juristia, isä ja poika – jopa sanoi, että olisi valmis korottamaan palkkaani.

Jätin kuitenkin työni siellä. Ei minulla ollut mitään selkeitä toiveita tai näkemyksiä siitä, mitä seuraavaksi tekisin. Kotiin lukkiutuminen ja asianajajatutkintoa varten pönttääminen tuntui liian työläältä vaihtoehdolta, enkä sitä paitsi enää erityisemmin hinkunut juristiksi. En vain ollut aikeissa jatkaa siinä työpaikassa koko elämäni, ja koin, että nyt jos koskaan oli aika lopettaa. Mikäli olisin jahkaillut, olisin luultavasti päätenyt jäämään sinne loppuiäksi. Olinhan jo täyttänyt kolmekymmentä vuotta.

Kun kesken päivällisen mainitsin Kumikolle, että olin ajatellut irtisanoutua työstäni, hän totesi: ”Niinpä.” En saanut otetta siitä, mitä tuo *niinpä* sisälsi, mutta hän ei hetkeen puhunut enempää. Minäkin pysyin vai.

Kun olimme molemmat olleet hiljaa jonkin aikaa, Kumiko sanoi: ”Jos tahdot lopettaa työt, niin lopeta sitten. Kyse on sinun omasta elämästäsi, joten sinun kuuluu tehdä kuten itse haluat.” Sen jälkeen hän ryhtyi poimimaan puikoilla kalasta ruotoja ja siirtämään niitä lautasen reunaan.

Vaimoni työskenteli toimittajana aikakauslehdessä, jonka pääteemana olivat terveysruuat ja luonnonmukainen ravinto. Hänen palkkansa ei ollut hassumpi, ja lisäksi hän sai silloin tällöin pieniä kuvitustöitä tutuilta toimittajilta muista lehdistä. (Kumiko oli opiskellut muotoilualaa, ja hänen tavoitteenaan oli jonakin päivänä ryhtyä freelancer-kuvittajaksi.) Näitä sivuansioita oli ihan kiitettävästi. Myös minä sain toistaiseksi työttömyysvakuutuskorvausta. Ja kun olin kotona ja hoidin kotityöt, säästimme ravintola- ja pesulalaskuissa ja muussa sellaisessa. Se, että minä en enää saanut palkkatuloja, ei siksi vaikuttanut talouteemme ratkaisevasti.

Siihen malliin minä siis jätin työni.

Kun olin palannut ostoksilta ja sulloin juuri ruoka-aineiksi jääkaappiin, puhelin soi. Minun korviini sen sointi kuulosti varsin ärtyneeltä. Jätin puoliksi muovikääreestä poistamani tofun pöydälle, menin olohuoneeseen ja tartuin luuriin.

”Joko spagetti on hoidettu?” kysyi naisääni.

”On kyllä”, minä vastasin. ”Mutta nyt on lähdeittävä kissaa etsimään.”

”Se voi varmasti odottaa kymmenen minuutin verran. Toisin kuin spagetti.”

En osaa selittää syytä, mutta en kyennyt lopettamaan puhelua siihen. Naisen äänessä oli jotakin, joka veti huomioni puoleensa. ”Niinpä, ehkä kymmenen minuuttia liikenee”, totesin.

”Me siis voimme ymmärtää toisiamme?” nainen sanoi hiljaa. Tuntui siltä kuin hän olisi langan toisessa päässä ottanut tuolillaan rennomman asennon ja istuisi nyt jalat ristissä.

”Miten lienee”, minä sanoin. ”Kymmenen minuuttia on lyhyt aika.”

”Se saattaa olla pitempi kuin kuvittelet.”

”Tiedätkö sinä minut todella?” kysyin.

”Totta kai. Olemme tavanneet monesti.”

”Missä ja milloin?”

”Joskus ja jossakin”, nainen vastasi. ”Jos ryhdyn selostamaan sinulle sellaisia, niin kymmenen minuuttia ei riitä mihinkään. Tärkeintä on nykyhetki. Eikö vain?”

”Voisitko silti esittää jonkin todisteen? Siitä, että tunnet minut.”

”Kuten minkä?”

”Kuinka vanha olen?”

”Kolmekymmentä”, nainen vastasi epäröimättä. ”Kolmekymmentä vuotta ja kaksi kuukautta. Kelpaako?”

Vaikenin. Hän tosiaan tiesi sen. Mutta kuinka kovasti asiaa pohdinkin, naisen äänessä ei ollut mitään tuttua. ”Kuvittele sinä seuraavaksi mielessäsi minut”, nainen sanoi kutsuvasti. ”Kuvittele äänen perusteella, millainen nainen olen. Minkä ikäinen, missä ja millaisessa asussa ja niin edelleen.”

”En tiedä”, sanoin.

”Yritä nyt vain.”

Vilkaisin kelloa. Oli kulunut vasta minuutti ja viisi sekuntia. ”En tiedä”, sanoin uudestaan.

”Siinä tapauksessa kerron”, nainen sanoi. ”Olen paraikaa sängyssä. Kävin juuri suihkussa, eikä minulla ole mitään ylläni.”

Vai sillä lailla, ajattelin. Tämähän alkaa olla kuin jokin porno-kuunnelma.

”Olisiko parempi, että pukisin vaikka alusvaatteet? Vai mielummin sukkahousut? Pitäisitkö siitä enemmän?”

”Than kuinka vain. Tee kuten itse haluat. Jos tahdot pukea, niin pue. Jos viihdyt alasti, niin ole alasti. Mutta ikävä kyllä minä en harrasta tällaisia puhelinkeskusteluja. On muutakin tekemistä, joten...”

”Kymmenen minuuttia riittää. Ei kai se, että tuhlaat minuun sen ajan, tuota sinun elämällesi mitään ratkaisevaa vahinkoa? Vastaa nyt joka tapauksessa kysymykseeni. Pysynkö alasti? Vai haluatko, että panen jotakin ylle? Minulla on kaikenlaista. Esi-merkiksi mustia pitsialusvaatteita.”

”Ole vain kuten nyt olet”, minä sanoin.

”Eli haluat, että pysyn alasti?”

”Niin, pysy alasti.” Neljä minuuttia.

”Häpykarvani ovat yhä märät”, nainen sanoi. ”En kuivannut niitä kunnolla. Siksi olen vielä märkä. Lämmin ja kostea. Karvoitukseni on todella pehmeä. Yönmusta ja pehmoinen. Silitä vain sitä.”

”Hei, en nyt taida...”

”Sen alapuolettakin on kovin lämmintä. Aivan kuin lämmitettyä voikreemiä. Todella lämmintä. En valehtele. Arvaatko, millaisessa asennossa nyt olen? Oikea polvi on pystyssä, vasen jalka sivulle laskettuna. Kellon viisareina noin viittä yli kymmenen.”

Äänestä saattoi päätellä, että nainen ei valehdellut. Hän tosiaan oli levittänyt jalkansa viittä yli kymmenen asentoon, sukuelin lämpimänä ja kosteana.

”Silitä huulia. Hitaasti. Ja avaa niitä. Sivele sormenpäillä. Juuri noin, oikein hitaasti... Toinen kätesi saa leikitellä vasemmalla rinnallani. Kuljeta kättäsi verkkaisesti alhaalta ylös, purista nänniä hellästi. Tee samoin yhä uudelleen. Niin pitkään, että olen orgasmin partaalla.”

Mitään sanomatta katkaisin puhelun. Menin makaamaan sohvalle, katsoin pöytäkelloa ja huokaisin. Puhelu naisen kanssa oli kestänyt viisi tai kuusi minuuttia.

Noin kymmenen minuutin kuluttua puhelin soi jälleen, mutta tällä kertaa en vastannut. Viidentoista hälytyksen jälkeen se hiljensi. Ympärieni laskeutui syvä ja kylmä hiljaisuus.

Hiukan ennen kahta kiipesin piha-aidan ylitse ja laskeuduin kujalle. Nimityksestä huolimatta kyseessä ei ollut se, mitä kujalla varsinaisesti tarkoitetaan. Oikeastaan sille oli mahdotonta löytää sopivaa nimeä. Se ei tarkalleen ottaen ollut minkään valtakunnan tie. Tiellä tarkoitetaan kulkureittiä, jolla on alku- ja loppupää ja jota seuraamalla pääsee yhdestä paikasta toiseen paikkaan. Mutta kuja oli molemmista päistä suljettu. Normaali umpikujakaan se ei siis ollut. Umpikujalla näet kuuluisi olla ainakin sisäänkäynti. Alueen asukkaat vain kutsuivat sitä kujaksi paremman nimityksen puutteessa. Kuja kiemurteli talojen välissä, niiden taustapuolella, noin kahdensadan metrin matkan. Sillä oli leveyttä reilun metrin verran, mutta tunkeilevien pensasaitojen ja kaikenlaisten kujalle jätettyjen esineiden takia joissakin kohdissa täytyi kääntyä sivuttain, jotta mahtuisi kulkemaan.

Kuulemani perusteella – kertojana oli enoni, joka oli vuokrannut meille tämän asunnon naurettavan halvalla – kuja oli joskus ollut kummastakin päästä avoin ja toimittanut tehtävänsä oikopolkuna kahden kadun välillä. Nousukaudella uusia rakennuksia oli kuitenkin pystytetty myös niille tonteille, jotka aiemmin olivat tyhjinä, ja kuja oli kaventunut ja jäänyt puristuksiin talojen väliin. Asukkaat eivät olleet mielissään siitä ajatuksesta, että

väkeä kulkisi heidän räystäidensä alla tai takapihoillaan, joten kuja tukittiin. Alkuun päätyjä vain kätkettiin kevyesti joillakin pensasaidan tapaisilla, mutta sitten eräs asukas pihaa laajentaessaan rakennutti sen ylitse betonaidan ja tukki siten toisen päädyn kokonaan. Kuin vastauksena tähän myös toinen pääty sai eteensä rautalanka-aidan, jonka ohi ei koirakaan mahtunut kulkemaan. Reitti ei ollut muutenkaan asukkaiden käytössä kuin harvoin, joten kukaan ei noussut esittämään valituksia näistä toimista. Lisäksi tukkiminen tuntui hyvältä ajatukselta varkaiden torjumisen kannalta. Siksi kuja oli jäänyt ilman käyttäjiä, kuin hylätyksi kanaaliksi. Se toimi enää puskurivyöhykkeenä talojen välissä. Rikkaruohot olivat vallanneet sen ja hämähäkit kutoneet tahmeita seittejään sinne tänne.

En millään keksinyt syytä sille, että vaimoni olisi useita kertoja käynyt tällaisessa paikassa. Minä itsekin olin kävellyt kujaa pitkin vain kahdesti, ja sitä paitsi Kumiko inhosi hämähäkkejä. No, miten vain, minä tuumin. Jos Kumiko kehottaa menemään kujalle ja etsimään kissaa, niin minähän etsin. On paljon mukavampi kuljeskella ulkona kuin odottaa kotona puhelimen soivan.

Häiritsevän selkeä alkukesän auringonpaiste läikitti kujaa sen ylitse kasvaneiden puunoksien varjoilla. Kun tuulta ei ollut, nuo varjot vaikuttivat maahan pinttyneiltä kohtalokkailta tahroilta. Ympäristö oli niin hiljainen, että miltei odotin kuulevani valossa kylpevän ruohon hengityksen. Taivaalla kellui muutamia pieniä pilviä, kirkkaita ja selväpiirteisiä kuin keskiaikaisessa kupari-piirroksessa. Kaikki näyttäytyi niin selkeänä, että aloin tuntea oman ruumiini jotenkin himmeäksi ja sumearajaiseksi. Ja oli vielä kauhean kuumakin.

Olin pukeutunut t-paitaan, ohuisiin puuvillahousuihin ja tennareihin. Silti jopa varjossa kävely nosti hien kainaloihin ja rinnuksiin. Olin ottanut sekä paidan että housut samana aamuna kesävaatelaatikoista, ja niissä oli yhä naftaliinin pistävä haju.

Asuinalueella vanhastaan seisseet talot ja uudemmat tulokkaat oli helppo erottaa toisistaan. Uudet rakennukset olivat keskimäärin pieniä, pihat ahtaita. Pyykkitangot puskiivat kujalle saakka, ja toisinaan oli pujoteltava pyyhkeiden, paitojen ja lakanoiden välitse. Joskus sisältä kuului selkeänä television, wc:n tai jonkin muun ääni. Kerran haistoin myös currykastikkeen tuoksun.

Vanhoista taloista sen sijaan ei liiemmästi kantautunut elämän merkkejä. Tehokkaiksi näköesteiksi istutettujen monenlaisten pensasaitojen lomasta saattoi nähdä vilauksen hyvin hoidetuista pihamaista. Erään pihan nurkassa lojui hylättynä ruskeaksi lakastunut joulukuusi. Toiselle pihalle taas oli levitelty kaikenlaisia kuviteltavissa olevia leikkikaluja, aivan kuin monen ihmisen lapsuusmuistot olisi kerätty yhteen ja sitten viskely hajalle. Oli kolmipyörää, renkaanheittopeliä, muovimiekkää, kumipalloa, kilpikonnanukkeja, pientä baseball-mailaa... Yhdellä pihalla näin koripallokorin, toisella komeita valkoisia puutarhatuoleja keraamisen pöydän ympärillä. Valkoiset tuolit olivat tomun peitossa, olleet kai jo kuukausia (taikka vuosia) käyttämättä. Pöydällä oli violetteina läiskinä sateen kiinni liimaamia magnolian terälehtiä.

Yhden talon olohuoneeseen oli suora näkymä alumiini-kehyksisen lasioven läpi. Nahkaisen sohvakaluston lisäksi siellä oli suuri televisio, akvaario koristehyllyllä sekä kaksi palkintopokaalia ja koristeellinen jalkalamppu. Huone vaikutti televisiodraaman lavastukselta. Yhdellä pihalla seisoivat suuret koirankoppi verkkoaitauksineen, mutta sisällä ei näkynyt koiraa ja portti roikkui avoinna. Aitaus oli pullistunut ulospäin, kuin joku olisi kuukausitolkulla nojannut siihen.

Kumikon mainitsema autiotalo sijaitsi melko lähellä koirankoppitaloa. Jo ensisilmäyksellä oli selvää, että talo oli asumaton. Eikä kyse ollut kuukauden tai parin mittaisesta asukkaiden poissaolosta. Rakennus itsessään oli suhteellisen uusi, mutta ikkunoita peittävät puiset myrskyluukut näyttivät silmiinpistävästi kuluneilta ja kaide toisen kerroksen ikkunan edessä

oli punaisen ruosteen kirjoma. Pienehkölle pihalle tosiaan oli sijoitettu siipensä levittänyttä lintua esittävä kivipatsas. Se seisoi suunnilleen aikuisen rinnuksiin saakka ulottuvalla jalustalla, mutta sen ympärillä kasvaa rehotti runsaasti rikkaruohoja, joista poikkeuksellisen pitkäksi venähtäneiden kanadanpiiskujen latvat tavoittelivat jo linnun varpaita. Lintu itse – mitä lajia se oli, sitä en osannut sanoa – näytti levittäneen siipensä päästäkseen mahdollisimman pian pois epämiellyttävästä ympäristöstään. Patsasta lukuun ottamatta pihaa ei ollut koristeltu mitenkään. Räystään alle oli kasattu vanhahtavia puutarhatuoleja, ja niiden vieressä kukki atsalea jotenkin epätodellisen kirkkaanpunaisena. Niiden lisäksi näkyi vain rikkaruohoja.

Nojauduin rintani korkeudelle kohoavaan rautalanka-aitaan ja katselin pihaa jonkin aikaa. Se näytti juuri sellaiselta, josta kissat voisivat pitää. Kissoja ei kuitenkaan näkynyt. Vain kyyhkynen, joka istui katolla sojottavan televisioantennin päällä ja kujerteli monotonisella äänellä. Kivilinnun varjo lankesi rehottavien rikkakasvien ylle ja hajaantui kappaleiksi niiden lehtien väliköihin.

Otin taskusta sitruunapastillin, irrotin käärepaperin ja panin makeisen suuhuni. Samalla, kun lopetin työni, päätin lopettaa myös tupakanpolton. Sen jälkeen olin jatkuvasti kuljettanut mukanaani sitruunapastilleja. ”Olet koukussa noihin”, sanoi vaimoni. ”Ennen kuin huomaatkaan, hampaasi ovat täynnä reikiä.” En silti voinut lopettaa karkkien imeskelyä. Koko sen ajan, kun katselin pihaa, kyyhkynen antennin päällä päästeli ilmoille samanlaisia kujerruksia, lyhyitä ja säännöllisiä. Kuin virkailija olisi lyönyt leimoja asiakirjoihin. En tiedä, kuinka kauan nojailin aitaan. Muistan sylkäisseeni puoliksi sulaneen pastillin maahan, kun suussani alkoi tuntua liian imelältä. Sitten siirsin katseeni takaisin kivilinnun varjostaman alueen suuntaan. Silloin olin kuulevinani, että joku puhutteli minua takaapäin.

Kun käännysin, näin tytön seisomassa vastapäisen talon takapihalla. Hän oli pienikokoinen, hiukset poninhännällä. Tummat,

kellanuskeasankaiset aurinkolasit ja hihatton, vaaleansininen t-paita. Vaikka sadekausikaan ei vielä ollut päättynyt, ohuet käsivarret olivat tasaisesti ja kauniisti ruskettuneet. Tytön toinen käsi oli sortsien taskussa, toisella hän nojautui kiikkerän oloisesti vyötärönkorkuiseen bambuporttiin. Etäisyyttä välillämme ei ollut kuin metrin verran.

”Onpa kuumaa”, tyttö sanoi minulle.

”Kuumaa on”, minä sanoin.

Tämän sananvaihdon jälkeen tyttö jäi joksikin aikaa paikoilleen samaan asentoon ja katseli minua. Sitten hän otti sortsintaskusta Short Hope -askin, veti siitä esiin yhden savukkeen ja vei sen huulilleen. Suu oli pieni, ylähuuli aavistuksen verran ylöspäin kääntynyt. Tottunein elkein tyttö raapaisi tulitikun ja sytytti sillä savukkeensa. Kun hän kumarsi päätänsä, korvalehti tuli näkyviin. Se oli sileä ja kaunismuotoinen, kuin vasta äskettäin valmistettu. Korvan reunalla kimalsi lyhyt, untuvainen karva.

Tyttö pudotti tulitikun maahan, suipisti huuliaan ja puhalsi savua ulos. Sitten, kuin olisi äkkiä muistanut olemassaoloni, hän nosti taas katseensa minuun. Lasit olivat tummat ja lisäksi heijastivat valoa, enkä siksi nähnyt silmiä niiden takana. ”Asutko näillä kulmilla?” tyttö kysyi.

”Asun”, minä vastasin ja yritin osoittaa kotini suuntaan, mutta en enää ollut varma, missä päin se tarkalleen ottaen sijaitsi. Kulkemani kuja näet mutkitteli varsin epäsäännöllisesti. Siksi tyydyin vain ojentamaan sormeani johonkin päin.

”Etsin kissaa”, minä sanoin kuin selitellen, ja pyyhin samalla hiostunutta kämmentäni housuihin. ”Se ei ole viikkoon palannut kotiin, ja joku oli nähnyt sen näillä main.”

”Miltä kissasi näyttää?”

”Se on suuri kolli. Ruskeat raidat, hännänpää hiukan vääntynyt.”

”Mikä sen nimi on?”

”Noboru”, minä vastasin. ”Wataya Noboru.”

”Kissan nimeksi aika komea.”

”Se on sama kuin vaimoni veljellä. Annoimme nimen vitsinä, koska kissa muistuttaa häntä.”

”Millä tavalla?”

”Yleisvaikutelma on samanlainen. Kävelytyyli, samea katse sun muu.”

Tyttö hymyili nyt ensimmäistä kertaa. Iloinen ilme sai hänet näyttämään paljon lapsekkaammalta kuin äsken. Varmaan viiden- tai kuudentoista. Ylähuuli osoitti aavistuksen verran ylöspäin, jollain tapaa erikoisessa kulmassa. *Silitä vain*, olin kuulevinani äänen sanovan. Sen naisen ääni puhelimesta. Pyyhkäisin kämmenselällä hikeä otsaltani.

”Siis ruskearaitainen ja hännänpää vääntynyt”, tyttö toisti kuin varmistaakseen. ”Onko sillä kaulapantaa?”

”Musta kirppupanta”, minä vastasin.

Tyttö mietti jotakin kymmenen, viisitoista sekuntia, toinen käsi yhä portin päällä. Sitten hän pudotti lyhyeksi palaneen savukkeen jalkojensa juureen ja polki sen sammuksiin sandaalillaan.

”Olen saattanut nähdä sellaisen kissan”, tyttö sanoi. ”Hännästä en osaa sanoa, mutta se oli ruskea tiikeriraita, isokokoinen. Kaulassa taisi olla panta.”

”Milloin näit sen?”

”Milloinhan? En ole varma. Kolme tai neljä päivää sitten. Meidän pihamme toimii seudun kissojen kulkureittinä. Niitä liikkuu edestakaisin vähän väliä. Tulevat Takitanilta päin ja kulkevat tämän pihan kautta Miyawakin pihalle.”

Niin sanottuaan tyttö osoitti kädellään vastapäistä autiotaloa. Siellä kivilintu levitteli yhä siipiään, kanadanpiiskut paistattelivat alkukesän auringossa ja kyyhkynen jatkoi tasaista ääntelyään.

”Mitä jos odottaisit täällä meidän pihallamme? Kissat joka tapauksessa menevät sinne tätä kautta. Ja jos maleksit liian pitkään, joku vielä luulee sinua varkaaksi ja ilmoittaa poliisille. Sellaista on tapahtunut ennenkin.”

HARUKI MURAKAMIN (s. 1949) kirjoista otetaan Japanissa miljoonapainoksia, ja hänen kansainvälinen suosionsa on kiistatonta. Murakami on julkaissut romaaneja, novelleja ja tietokirjoja, joita on käännetty yli 50 kielelle. Lisäksi hän on kääntänyt japaniksi amerikkalaista kirjallisuutta, mm. John Irvingiä, F. Scott Fitzgeraldia ja Raymond Carveria. Murakami on opiskellut elokuva-alaa ja pyörittänyt jazz-klubia. Kirjailijaksi hän kertoo kasvaneensa musiikkia kuuntelemalla.

Harhautuneen sielun absurdi matka läpi ajan, kadotuksen ja kaivon pohjan. Kulttiteokseksi kasvanut mysteeri sumentaa toden ja epätoden rajoja ja kietoo lukijan maagiseen maailmaan, josta ei ole varmaa poispääsyä.

”Filosofinen ja kiusoittelevan hämmentävä, aivan mahdoton laskea käsistään.”

THE DAILY TELEGRAPH

”Taitavasti kehitelty, otteessaan tiukasti pitävä taru yksilöiden ja kansakuntien yhteen kietoutuneista kohtaloista. Tätä on vaikea päihittää.”

KIRKUS REVIEWS

Päällys: Jussi Kaakinen

